
Avlæring og ferdighetsreduksjon ved bruk av kunstig intelligens

SPRÅKSPALTEN

PETTER GJERSVIK

petter.gjersvik@tidsskriftet.no

Petter Gjersvik er medisinsk redaktør i Tidsskriftet, medlem av Gruppe for norsk medisinsk fagspråk og professor emeritus ved Institutt for klinisk medisin, Universitetet i Oslo.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

MICHAEL BRETTHAUER

Michael Bretthauer er professor ved Institutt for klinisk medisin, Universitetet i Oslo, overlege ved Avdeling for transplantasjonsmedisin, Oslo universitetssykehus og medforfatter av den omtalte studien om koloskopi (1).

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

KI-verktøy kan svekke enkeltpersoners ferdigheter og kompetanse. *Deskilling* kalles det på engelsk. Hva kan det kalles på norsk?

Illustrasjonsfoto: iStock. S sammensatt av Tidsskriftet.

Kunstig intelligens (KI) har et stort og positivt potensial, ikke minst i medisinsk praksis og forskning, men kan også ha kognitive kostnader. Når kompliserte oppgaver som tidligere krevde mye personlig innsats i stor grad utføres av KI, kan det etter hvert føre til at behovet for å bruke egne kognitive og praktiske ferdigheter blir mindre. Vår evne til å tenke kritisk og løse problemer på egen hånd kan svekkes.

I en studie ved 19 sykehus i Polen påviste leger færre adenomer ved vanlig koloskopi etter at de hadde fått erfaring med et KI-basert støtteverktøy [\(1\)](#). Deres ferdigheter som koloskopører ble svekket. Effekten ble omtalt som *deskilling*.

Hva er deskilling?

Verbet *to deskill* forklares i ordbøker med *to reduce the level of skill required to carry out (a job)* [\(2\)](#). Ordet *deskilling* er mest brukt innen industri og økonomi for å betegne innføring av teknologi som tar bort eller reduserer behovet for kvalifisert arbeidskraft, altså om arbeids- og produksjonsmetoder og ikke om personer [\(3\)](#).

Men uttrykket *deskilling* blir også brukt om enkeltpersoner som opplever at deres kompetanse svekkes som følge av intern omplussing til enklere oppgaver eller oppgaver som ligger utenfor deres fagfelt. Dette betegnes gjerne som *professional deskilling* [\(3\)](#). Det samme gjelder innvandrere med høyere utdanning som ikke finner arbeid de er kvalifisert til, og som må ta til takke med arbeid som ikke krever særskilte kvalifikasjoner. Nå blir uttrykket *deskilling* også brukt om redusert kompetanse og svekkede ferdigheter som følge av KI-teknologi [\(4\)](#), slik som i den polske studien om koloskopi [\(1\)](#).

Mulige norske oversettelser

Engelskspråklige faguttrykk bør helst ha en norsk oversettelse (5, 6). Hva kan være en passende oversettelse av ordet *deskilling*?

Ordet *skill* er et substantiv som betyr 'ferdighet' eller 'dyktighet', men det kan også brukes som verb i betydningen 'å lære opp noen til en spesiell oppgave': *to skill a worker to do a particular task* (2). Opplæringsprosessen vil da kunne kalles *skilling*, mens prefikset *de-* indikerer det motsatte, nemlig å fjerne, redusere eller oppheve det som er lært, altså avlæring.

Vi mener derfor at *avlæring* kan være en passende oversettelse av *deskilling* – til tross for at avlæring vanligvis betegner en prosess der man venner seg av med noe innlært eller tilvent, underforstått som en ønsket og bevisst prosess (7). Ordet må etter vårt skjønn også kunne brukes der svekkelsen er en utilsiktet og uønsket bivirkning av et tiltak. Ordet *avlæring* kan tilbakeoversettes til *unlearning*, et ord vi mener dekker meningsinnholdet av *deskilling* brukt i betydningen *professional deskilling* (3).

Også *ferdighetsreduksjon*, *ferdighetsfall* (som i *børsfall*), *ferdighetssvekkelse* og *ferdighetsforvitring* kan være dekkende oversettelser. *Ferdighetstap*, derimot, mener vi er lite egnet, ettersom ordet lett kan oppfattes som et komplett og irreversibelt tap av ferdigheter. Ordet *kompetansenedgang* kan også brukes.

Konklusjon

Fenomenet *deskilling* vil antakelig få mer oppmerksomhet i årene fremover etter hvert som kunstig intelligens blir tatt i bruk i større grad. I norsk tale og norske tekster foreslår vi å bruke ord som *avlæring*, *ferdighetsreduksjon* eller *ferdighetsfall* som dekkende oversettelser av *deskilling*. I tekster kan gjerne *deskilling* eller *professional deskilling* settes i parentes første gang det norske ordet brukes.

LITTERATUR

1. Budzyń K, Romańczyk M, Kitala D et al. Endoscopist deskilling risk after exposure to artificial intelligence in colonoscopy: a multicentre, observational study. *Lancet Gastroenterol Hepatol* 2025; 10: 896–903. [PubMed][CrossRef]
2. Ordnett. www.ordnett.no Lest 22.9.2025.
3. Wikipedia. Deskilling. https://en.wikipedia.org/wiki/Deskilling#Modern_deskilling Lest 22.9.2025.
4. Natali C, Marconi L, Dias Duran LD et al. AI-induced deskilling in medicine: A mixed-method review and research agenda for healthcare and beyond. *Artif Intell Rev* 2025; 58: 356. [CrossRef]

5. Gjersvik P. Alt som kan sies på engelsk, kan sies på norsk. Tidsskr Nor Legeforen 2021; 141. doi: 10.4045/tidsskr.21.0260. [PubMed][CrossRef]
 6. Tidsskriftet. Engelske faguttrykk med norsk oversettelse.
<https://tidsskriftet.no/annet/engelske-faguttrykk-med-norsk-oversettelse> Lest 24.9.2025.
 7. NAOB. www.naob.no Lest 22.9.2025.
-

Publisert: 3. november 2025. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.25.0565
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 14. juli 2026.